

Mayıs ayında 80,2 milyar TL harcama yapıldı, harcamaların %30'u internet üzerinden

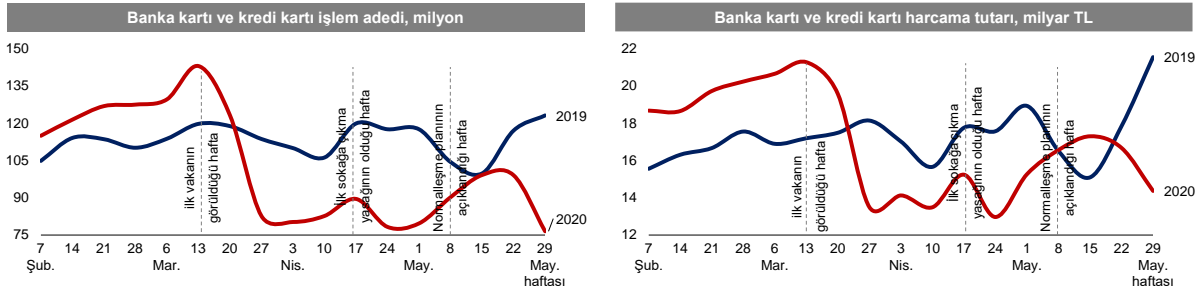
Tüketim eğilimlerini arz ve talep ekseninde çeşitli veriler üzerinden takip etmek mümkün ancak içerisinde bulunduğumuz süreçte, verileri mümkün oldukça anlık takip edebilmek önem arz ediyor. Bu kapsamda TCMB Banka Kartı ve Kredi Kartı Harcama Tutarları haftalık verisi tüketici harcamalarının takibine olanak sağlıyor. Bankalararası Kart Merkezi (BKM) Kart Monitör araştırması 2017 verilerine göre 10 kişiden 7'si ödemelerinde kredi kartını tercih ediyor ve COVID-19 nedeniyle birçok kişinin ödemelerinde özellikle kredi kartını tercih ettiği biliniyor.

Bu bülten kapsamında, COVID-19'un tüketici harcamaları açısından yarattığı etkiyi takip edebilmek amacıyla, TCMB Banka Kartı ve Kredi Kartı Harcama Tutarları verisi incelenmektedir. "COVID-19'un Tüketici Harcamalarına Etkisi Bülteninde", harcama kalemlerine göre tüketicilerin haftalık ve aylık banka kartı/kredi kartı harcaması ve haftalık/yıllık değişimleri ele alınmaktadır.

Mayıs ayında banka ve kredi kartı ile yapılan harcamalar, nisan ayına kıyasla yüzde 44 arttı

29 Mayıs haftasında¹ banka kartı ve kredi kartı kullanılarak 14,4 milyar TL tutarında harcama yapıldı. Bir önceki haftaya kıyasla harcama tutarı 2,3 milyon TL (yüzde 14) azaldı. İşlem adedi ise yüzde 23 azalarak 77 milyon oldu. Bir önceki yılın aynı dönemine (15 Mart – 31 Mayıs 2019) göre kıyaslandığında 13 Mart – 29 Mayıs 2020'de yapılan harcamaların tutarı yüzde 10, işlem adedi ise yüzde 18 azaldı (harcama kalemleri için bkz. Şekil 3).

Şekil 1 Banka kartı ve kredi kartı işlem adedi ve harcama tutarı, 7 Şubat – 29 Mayıs 2020

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

29 Mayıs haftası verilerinin açıklanmasıyla mayıs ayındaki harcamaların tutarı 80,2 milyar TL seviyesine ulaştı. Böylece Mayıs 2020'de banka ve kredi kartı ile yapılan harcamaların tutarı Nisan 2020'ye kıyasla yüzde 44 arttı. Mayıs ayında harcamalar, bir önceki yılın aynı ayına kıyasla ise yüzde 11 azalış kaydetti. Mayıs ayı tüketici harcamaları, tüketici yönünde normalleşme algısının oluşmaya başladığını düşündürmekle birlikte hâlâ geçen yılki seviyesinin gerisinde kalmış görülmektedir.

¹ 23 – 29 Mayıs 2020

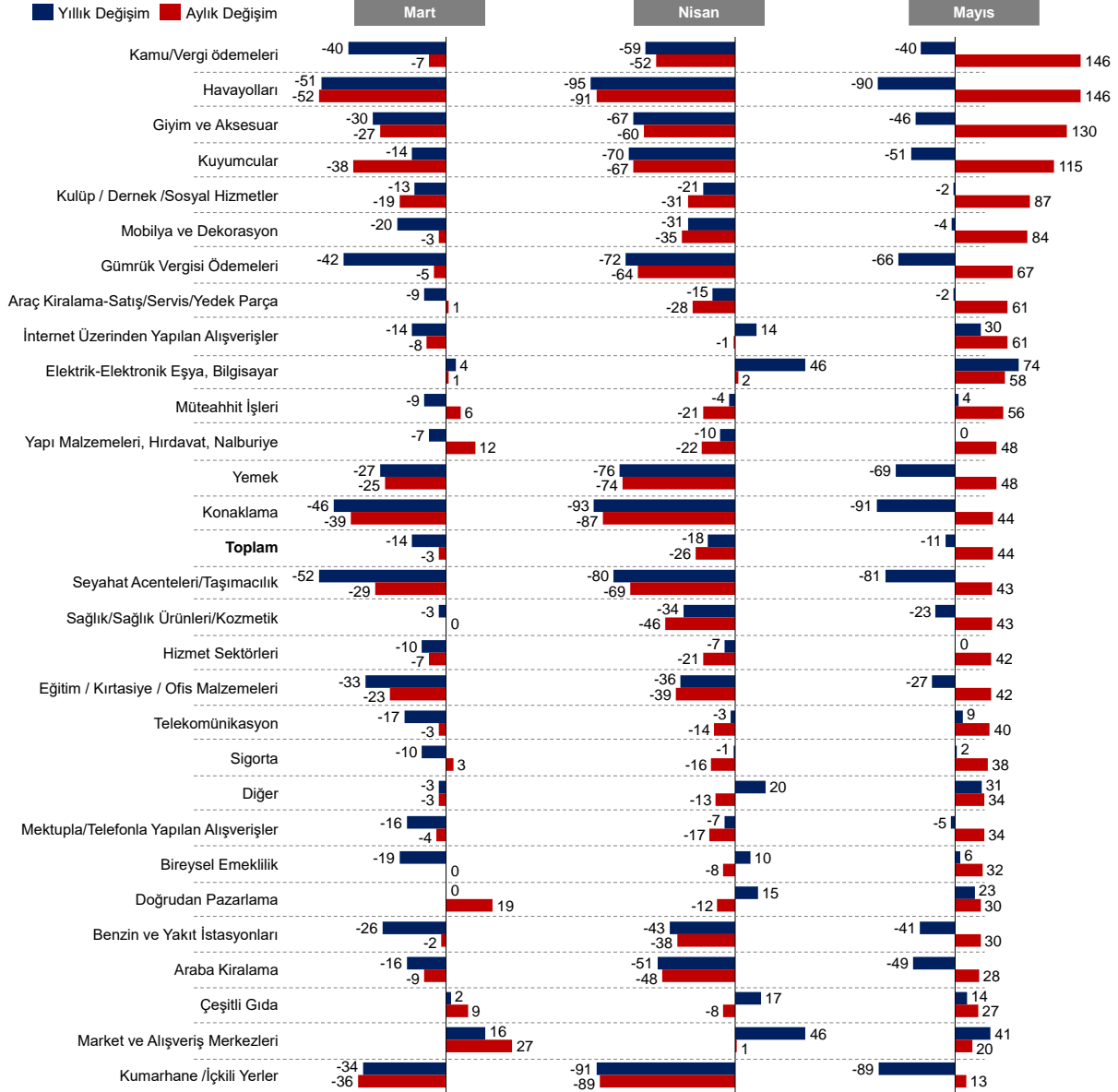
Türkiye'de ilk COVID-19 vakasının görüldüğü mart ayında harcamalar, bir önceki yılın aynı ayına kıyasla yüzde 14 azalmıştı. İlk vaka mart ayının ikinci haftasında tespit edilmiş olmasına rağmen neredeyse tüm harcama kalemlerinde azalış görüldü. Okulların online eğitime geçtiği, uçuş seferlerinin durdurulduğu ve şehirlerarası ulaşımın valilik iznine bağlandığı mart ayında tüketiciler, panik tüketim ile temel ihtiyaçlara yöneldi.

Nisan ayında ise aktif vaka sayısının artışıyla birlikte önlemler artırıldı ve 8 hafta sürecek hafta sonları ve resmi tatil günlerinde yapılan sokağa çıkma yasakları başladı. Yine bu ayda bir önceki aya kıyasla market ve alışveriş ve elektrik-elektronik eşya, bilgisayar harcamalarındaki sınırlı artışların haricinde tüm harcama kalemlerinde azalış görüldü.

Aktif vaka sayısının azaldığı, normalleşme planının açıklandığı, AVM'lerin açıldığı, berber ve kuaför gibi işletmelerin faaliyetlerine başladığı ve çeşitli iller için şehir giriş-çıkış sınırlandırılması bitirildiği Mayıs ayında ise tüketici harcamalarının toplamında ve tüm harcama kalemlerinde bir önceki aya kıyasla artış görüldü. En fazla artış kamu/vergi ödemeleri, havayolları, giyim ve aksesuar, kuyumcular, kulüp / dernek /sosyal hizmetler ve mobilya ve dekorasyon harcamalarında görüldü. Ancak bu harcama kalemleri Mayıs 2019 seviyelerine ulaşamadı. Mayıs ayında yıllık bazda en fazla artış gösteren harcama kalemleri ise elektrik-elektronik eşya, bilgisayar, market ve alışveriş merkezleri, diğer, doğrudan pazarlama ve çeşitli gıda harcamalarıdır.

Harcama yöntemi açısından incelendiğinde ise bu süreçte tüketicilerin internet üzerinden ve mektupla/telefonla yaptığı alışverişleri arttırdığı görülmektedir. Mart ayında hem yıllık hem de aylık bazda azalan internet üzerinden yapılan alışverişler, nisan ayında yıllık yüzde 14, mayıs ayında yıllık yüzde 30 artış gösterdi. İnternet üzerinden alışverişler, mayıs ayında yıllık yüzde 61 arttı ancak bu artışta yıllık yüzde 146 artış gösteren kamu/vergi ödemelerinin de etkisi olabileceği düşünülmektedir. Mayıs ayında mektupla/telefonla yapılan alışverişler ise bir önceki aya kıyasla yüzde 34 arttı. Mart ve nisan aylarında hem yıllık hem de aylık azalış görülen gümrük vergisi ödemeleri, mayıs ayında aylık yüzde 67 artış gösterdi. Dolayısıyla yurtdışından yapılan alışverişlerde de hareketlilik görülmeye başlandı.

Şekil 2 Banka kartı ve kredi kartı ile yapılan harcama tutarının aylara göre aylık ve yıllık değişimleri, %, Mart – Mayıs 2020

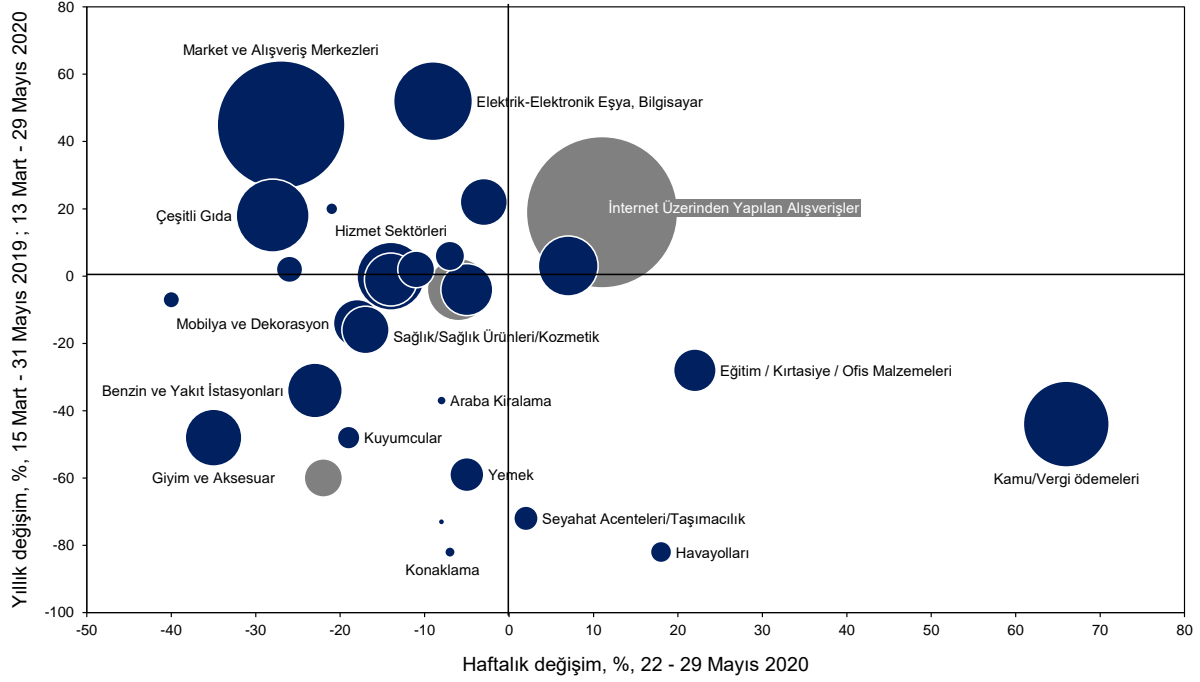
Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

Not: Şekilde yer alan internet üzerinden yapılan alışverişler, mektupla/telefonla yapılan alışverişler ve gümrük vergisi ödemeleri ayrı bir harcama kalemi olmayıp, alışveriş yöntemini ifade etmektedir.

Not: Sıralama mayıs ayı aylık değişim değerine göre yapılmıştır.

Bir önceki yılın aynı dönemine (15 Mart – 31 Mayıs 2019) göre kıyaslandığında 13 Mart – 29 Mayıs 2020'de en fazla artış elektrik-elektronik eşya, bilgisayar (yüzde 52), market ve alışveriş merkezleri (yüzde 45), diğer (yüzde 22), doğrudan pazarlama (yüzde 20), ve çeşitli gıda (yüzde 18) harcamalarında görüldü. Aynı dönemde harcamalar en fazla havayolları (yüzde 82), konaklama (yüzde 82), kumarhane/içkili yerler (yüzde 73), seyahat acenteleri/taşımacılık (yüzde 72), yemek (yüzde 59) ve giyim ve aksesuar harcamalarında (yüzde 48) azaldı (bkz. Şekil 2). Aynı dönemde internet üzerinden yapılan alışverişler bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 19 arttı.

Şekil 3 Banka kartı ve kredi kartı ile yapılan harcamaların yıllık (15 Mart – 31 Mayıs 2019; 13 Mart – 29 Mayıs 2020) ve haftalık değişimi (22 – 29 Mayıs 2020), %

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

Not: Grafiğin dikey eksenini 13 Mart – 29 Mayıs 2020'de yapılan toplam harcamaların, 15 Mart – 31 Mayıs 2019'da yapılan toplam harcamalara göre yüzdelik değişimini; yatay eksen ise 2020 yılı 29 Mayıs haftasında yapılan harcamaların 22 Mayıs haftasına kıyasla yüzdelik değişimini vermektedir.

Not: Daire büyüklükleri, 29 Mayıs haftasında yapılan harcamaların tutarını ifade etmektedir.

Bültenin ilerleyen sayıları, TEPAV web sitesi üzerinden haftalık açıklanmaya devam edecektir.

Analizlere ilişkin daha detaylı açıklamaları, TEPAV'ın 31 Mart 2020'deki Değerlendirme Notunda bulabilirsiniz.²

² TEPAV. (2020). COVID-19'un Tüketici Harcamalarına Etkisi. 31 Mart 2020. Dündar, M. <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10099>

Ekler

